

Előfizetési árak helyben és vidéken:
 Egy évre - - - - - 12 korona
 Félévre - - - - - 6 korona
 Negyedévre - - - - - 3 korona
 Egyes szám ára - - - 12 fillér.
 Megjelenik vasárnap és csütörtök
 reggel.

HATÁRŐR

= UJVIDÉK, 1909. =
 szeptember 23. csütörtök

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Ujvidék, Pétöfi-utca 47. szám.,
 ahová a lap szellemi s anyagi részét
 illető közlemények intézendők.
 Ilyen közleményeket és megkereséseket
 lapunk nyomdája is elfogad.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA.

Lapvezér: Teleki Arvéd gróf.

Építkezéseink.

Közkórház.

III.

A közkórház egész területe és minden pavillonja vízvezetékekkel, csatornázással és központi fűtéssel van ellátva. A vízvezeték alapul vétetett 400 ember, amelyre naponként és fejenként 200 liter lett számítva. A belgyógyász pavillon padlásán két, egyenként 8000 liter irtartalmu víztartány áll, melyekbe a fürdőépületnél levő két lóerezű szivattyu átlag napi 3 órai munkával a vizet szivattyuzva a rezervoirt megtölti. — A két tartány levezető csöveinek összekapcsolásából indul ki a főcsőhálózat, mely az egyes pavilonokat vízzel ellátni van hivatva. A tartányok elrendezése, valamint a levezető csöveknek kapcsolása olyformán terveztetett, hogy tisztogatás vagy esetleges javítás esetén egy-egy tartány a felső hálózatból kikapcsolható legyen, anélkül, hogy a rendes üzem a legcsekélyebb megszakítást szenvedné. Éppugy lehet minden egyes pavillont, valamint a felszálló vezetékeket külön-külön elzárni. — Azonkívül minden egyes fürdő, klozet és mosdó külön-külön elzárható.

Az egyes pavillonokban létesítendő vízszintes, valamint függélyes szennyvíz elvezetése erős ólom, részint öntöttvas angol lefolyócsőből, a pincében levő elvezető csőhálózat kizárólag erős öntöttvas dreinage csőből, az épületeken kívül fektetendő csatornázás kívül-belül simított legjobb minőségű portland-cement betoncsőből kerül kivitelre. — Minden egyes függélyes elvezető vezeték a tetőzetten keresztül vezetetik, szellőzővel, fedlemezzel és esősisakkal lesz ellátva. — A kellő számban felvett esővíz elvezetések a főcsatorna hálózataiba torkolnak és az összes szennyvizek a köcsatornába vezetnek.

A berendezési tárgyak a legjobb minőségű anyagból, minden tekintetben kifogástalan kivitelben lettek számításhoz véve.

A kórház pavillonjai részére gőzfűtés berendezés terveztetett, közös magas nyomású gőzkazán teleppel. A kazánok Cornwall rendszerű magasnyomású gőzkazánok, melyek nagyságának megállapításánál a szükséges tartalék figyelembe lett véve. — A rostély jó

minőségű magyar szénnek megfelelően lett berendezve.

A gőzvezeték könnyen hozzáférhető csatornában vezetetik a kazántól az egyes épületekbe. A gőz feszültsége az egyes épületekben 0. 1 Atm. — tulajdonára megbízható készülékek által csökkenthető, mely készülékek esetleges elromlása ellen megfelelő segéd-eszközök szolgálnak. — Az összes épületekről a csapadék viz a kazánházba visszavezetetik s a kazán táplálására fordítatik. A fővezetékben több helyen aknák vannak, hogy az abban levő csővezetékek és víztelenítő készülékek ellenőrizhetők legyenek.

Az egyes helyiségek hőmérséklete, mely még 20° C külső hideg esetén is könnyen elérhető, a következő:

A műtő és kötöző terem	25° C
A fürdőszobában	22° C
A klozet, folyosók és lépcsőházakban	18° C
A konyhában, edénykamrában és mángolóban	15° C

Az összes többi helyiségekben 20 C. Fűtőtestek gyanánt kizárólag sima, hőálló emillak festéssel bevont radiátorok vannak használva. Minden fűtőtest egyenként szabályozható és holländer csavarral a csővezetékhez csatolva, könnyen leszerelhető.

A fővezeték az egyes épületekben a pincékben, ezeknek hiányában pedig padlócsatornában nyert elhelyezést. — Az összes gőzvezetékek úgy a pincékben, mint pedig a csatornában melegveszteség ellen parafahéjjal és vászonkötéssel burkoltatnak és bevonatnak. — Falattöréseknél a vezeték bádoghüvelybe van fektetve és rozettával van ellátva.

A sebészeti pavillon pincéjében egy kis kazán áll, mely a sterilizáló és vízmelegítő készülékhez szükséges gőzt szolgáltatja. — Ezen kazánhoz csatolhatók a műtőterem fűtőtestei is, hogy hűvösebb időjárás esetén, midőn még az egész fűtőberendezés üzemben nincs, a műtőterem fűthető legyen.

A konyha berendezése egyelőre a következő: 1 nagy takaréktűzhely, 2 levesfőző üst és egy vízmelegítő berendezés a mosogató konyha részére. — A teljes felszerelése az épületek üzembe vételekor eszközöltetik.

A világitásra vonatkozólag a kórház számára villamvilágitás állapított meg. — Az elektromos áramot a városi villamos mű szolgáltatja a gépház-

ban elhelyezett kapcsolótáblán és pedig oly erőset, mely 33° izzólámpához és 5 ló erős elektromotor hajtásának elegendő. Mindenütt villamos körtével van a világitás gondolvva, kivételt egyedül a műtőterem tesz, hol plafonvilágitás alkalmaztatik. — Az elektromotor a mosókonyha transmissziórudját hajtja.

A mosókonyha és vasaló helyiség teljesen gépüzemre van berendezve a legmodernebbül.

Az egész építkezés különben igen szolidan van tervezve. Az alapfalak részben betonból, részben téglából készültek, a szükséghez mérten cement, vagy fehérmész habarcsban falazottan, — 5 m/m aszfaltszigetelőlemez van körüskörül felvéve. Az összes bejárat és a többi lépcsők karszt műköből vannak. — Az összes menyezetek vasbetonból készültek. A padozatok hézagmentes aszbeszt padlók, mindenütt legömbölyített sarkok és gömbölyűen felhajtott padozatok vannak. — A tető héjazat deszkázatra tett kátránypapír és rajta eternit pala, egyes épületeknél pedig a vasbetonra tett facementtető. — Az asztalos, lakatos munka elsőrendű. — Minden kórszobában egy, a nagyobbakban kettő, rugós szerkezetű ablakszellőztető van felvéve. — Az összes ajtók és ablakok szürkére mázoltattak. Az összes helyiségek fehérre vannak meszelve és minden helyiség 1.50 magasságig porcellán email festéssel lesz ellátva; kivételt a műtőterem tesz, amelynél a falak egészen porcellán email festéssel lesznek fedve, úgy hogy az egész műtőterem lemosható és fecskendezhető felülettel bír.

A külső kiképzésnél kerületetett minden felesleges dísz vagy cafrang és olyan architektura alkalmaztatott, amely az anyag sajátosságának leginkább megfelelő, a minimális fenntartási költséget igényli. — Nincsenek tehát nagy kiugrású parkányok, hanem simán vakolt felületek és azoknak kis kiugrású felosztásai. Hatást gyakorolni a szemlélőre és annak szép érzékét is kielégíteni főleg az épületek tömegelesztésének arányossága és helyessége, valamint az egyes épületek összhangzásos csoportosítása van hivatva. Egyedül a felvételi épület nyert némi díszítést, azonban az sem hamis anyagból, hanem az épületek úgy külső, mint belső szoliditásának megfelelőleg a tartós üvegmozaikból. — A homlokzatok egyszerűek és nem komorak.

BOGDÁNY és TÁRSA

Budapest,
 VI. Dalmok-utca 12. sz.
 Telefon 988.

Központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatornázás és világitás berendező vállalat.

Ujvidék, Tököly Imre-utca 11. Telefon 219.

Az egész terület azon szempont megtartásával épült be, hogy az ne a nagyvárosi kórházkaszárnyák mintájára levegőtlen, egymásba eső épületekkel halmozottassék egymás mellé, hanem az egész barátságos külsővel bíró kertváros részletét mutassa.

Az építő költségek kereken 700,000 koronára rugnak, a telek ára, kerítés, berendezés és parkirozás nélkül. — A kórházban pedig zsufolás nélkül összesen átlag 300 beteg ágy elhelyezhető lesz, minél fogva egy betegágyra 2350 korona építési költség esik. — Azon tény, hogy hazánkban az újabbban épített és tervbe vett kórházak betegágyainak tiszta építési költségei 3000—3500 korona között vannak, — külföldi kórházak építő költségei pedig még ezen felül emelkednek, mutatja tervező és művezető építészüknök, valamint ellenőrző mérnöki hivatalunknak praktikus és a város érdekeit szem előtt tartó takarékos gondolkodását és azt, hogy itt fölösleges nem készült, hanem csakis az, mi a cél érdekében feltétlenül szükséges és a modern higienia követelményeinek kielégítéséhez nélkülözhetetlen.

Leszögezhetjük végül azt, hogy főispánunk, polgármesterünk és városi tanácsunk az új közkórház létrejötténél és a munkálat lebonyolításánál derékas munkát végzett, érte méltán fogadhatják mindnyájan közönségünk elismerését, melynek közegészségügyét vajha minél nagyobb sikerrel szolgálja ez alkotás!

Ujvidék költségelirányzata 1910-re.

I. Fedezet.

Rendes bevételek.

A) Városi ingatlanokból.

	K f.
1. Földhaszonbérék	189890·67
2. Téglá és mészegetés	6000·—
3. Erdőbevételek	11000·—
4. Városi kert és sétány	15150·—
5. Köztelek használatából	950·—
6. Legelőből	10000·—
7. Házhelyekből stb.	2001·—
8. Ártézi fürdőből	20000·—
9. Közvágóhid bevétele	39500·—
	<u>294491·67</u>

B) Javadalmi bevételek.

10. Városi javadalmak	169400·—
11. Állami italmérési jogváltás után	91980·12
12. Halászat és vadászat	1172·—
13. (Mértékhitelítésből) Hordójelzésből	5200·—
	<u>267752·12</u>

C) Rendőri bevételek.

14. Iparhatósági bevételek	3200·—
15. Tolonckiadások megtérítéséből	350·—
	<u>3550·—</u>

D) Cselekvő tőkék kamatai.

16. Törzsvagyon és takarékp. betétek után	7186·25
	<u>7186·25</u>

E) Hadsereg elszállásolási térítmenyei.

17. Közös hadsereg	47776·85
18. Honvédség	13200·—
	<u>60976·85</u>

F) Vegyes bevételek.

19. Ipartanonc iskola	2500·—
20. Előfogatokból	60·—

21. Védtöltések után	1603·48
22. Egészségügyi bevételek	2750·—
23. Ebadóból	600·—
24. Végrehajtási költségek megtérítéséből	6000·—
25. Mérnöki hivatal utáni térítmeny	9385·—
26. Városi fuvarokból	8000·—
27. Marhalevelek után	9000·—
	<u>30898·48</u>

Rendes bevételek összege 673855·37

Rendkívüli bevételek.

28. Átiratási díjakból	37000·—
29. Állami fogy. adóból	256550·—
30. Hidbérlet	42600·—
31. Különféle bevételek	3000·—
32. Pénztári maradvány	11079·71

Rendkívüli bevételek összege 350229·71

Rendes bevételek összege 673855·37

Összes bevételek 1,024,085·08

II. Szükséglet.

Rendes szükséglet.

A) Közigazgatási kiadások.

1. Tisztviselők fizetése stb.	129450·—
2. Szolgák	24265·—
3. Szolgák ruházata	1816·—
4. Dijnokok	20440·—
5. Munkásbiztosító pénztár	1200·—
6. Irodai kellékek stb.	21050·—
7. Posta-távirda	1444·—
8. Erdészeti kiadások	10122·55
9. Kert és sétány	44118·—
10. Fuvar és napidíjak	13200·—
11. Épületfenntartás	10000·—
12. Adó és illeték egyenérték	22837·80
13. A város világitása	44500·—
14. A város kövezése	82736·12
15. Utcák tisztítása stb.	42884·50
16. Kutak és hidak	3600·—
17. Tűzoltói intézmény	6241·35
18. Töltések fenntartása	4650·—
19. Földek felmérése	500·—
20. Vizek levezetése	4000·—
21. Mocsarak lecsapolása	15832·—
22. (Mértékhitelítési) Hordójelz. kiadások	5437·50
	<u>510324·82</u>

B) Biztonsági kiadások.

23. Rendőrtisztviselők fizetése stb.	45812·—
24. Rendőrlegénység fizetése stb.	83401·—
25. Rendőrlegénység ruházata	11459·23
26. Rendőri szerek stb.	5648·—
27. Rendőri lovak eltartása	7145·12
28. Toloncok és rabok	900·—
	<u>154365·35</u>

C) Egészségügyi kiadások.

29. Egészs. kiadások	14920·—
	<u>14920·—</u>

D) Közoktatási és jótékony intézmények.

30. Hitfelek. iskolák	131303·29
31. Ovodák	7100·—
32. Ipartanonc-iskola	14628·—
33. Orsz. tanítói nyugdíj	1320·—
34. Magyar színészet	3000·—
35. Kegydíjak	6251·40
36. Jótékony adományok	1500·—
37. Egyházak segélyezése	2820·—
38. Alapítványokra	1748·—
	<u>169670·69</u>

E) Adósságtörlesztés és kamatok.

39. Adósságtörlesztés	124299·—
	<u>124299·—</u>

F) Katonaszállásolás.

40. Katonaszállásolás	12360·—
	<u>12360·—</u>

	K f.
G) Különféle kiadások.	
41. Vegyes kiadások	5200·—
42. Per és bélyegköltség	600·—
43. Előfogatokra	200·—
44. Végrehajtási költségek	13090·—
	<u>19090·—</u>

Rendes kiadások összege 1005029·86

Rendkívüli szükségletek.

45. Jövedéki hivatal	166543·—
46. Közvágóhídi kiad.	37370·—
47. Előre nem látható kiad.	10000·—
48. Állategészségügy	2684·—
49. Mének élelmezése	1350·—
50. Népfürdők	1210·—
51. Szegényalap hiánya	17553·—
52. Nyugdíjalap hiánya	46824·92
53. Befizetés a nyugdíjalapba	2000·—
54. Iskolaépítési segély a gör. kel. szerb hitfelekezetnek	2000·—
55. Iskolaépítési segély a gör. kath. hitfelekezetnek	2000·—
56. Izs. templomra építési segély	8000·—
57. Hidbérlet	41450·—

Rendkívüli kiadások összege 338984·92

Rendes kiadások összege 1005029·86

Összes szükséglet 1344014·78

Összes fedezet 1024085·08

Hidny 319929·70

A költségelirányzat mult számban közölt ismertetésének kiegészítéseképp meg kell még említenünk, hogy a *beruházások* a költségv. hiányának 65%, vagyis körülbelül 2/3-át képezik, úgy hogy a *tényleges* hiány valójában sokkal csekélyebb; továbbá, hogy a vár. javadalmak jelentékeny jövedelmi forrást képeznek annyira, hogy ezeknek feleslege jóformán *tartalékkalapul* szolgál (legalább 1908. és 1909-ben) más rovatbeli többkiadások fedezésére — mindez háztartásunk javulását jelenti, dacára a 64% pótdadónak.

B. Bodrog vármegye

1908. é. közgazdasági viszonyai.

III.

Kereskedelmünk érezte legerősebben közgazdasági állapotunk súlyos helyzetét. A rossz termés, a kedvezőtlen hitelviszonyok, a megélhetés drágasága, a vásárlási képesség csökkenése hátrányosan befolyásolták a kereskedelmi forgalmat. A fogyasztás csökkenésével járt a forgalom hanyatlása. Fokozta e nehéz viszonyok terhét a vasuti szállítási bizonytalansága, vagonhiány, késedelem, forgalomzavar.

Az agrár befolyásolás mindjobban és jobban érezhetővé válik. Az új törvények és törvényjavaslatok mindenikén veres fonálként húzódik végig e befolyásnak hatása, megtaláljuk a szeszadótörvényénél, meg az adótörvényeknél, a bortörvényénél, a végrehajtási novellánál, az üzlet átruházásánál, meg a vám-szerződéseknél stb. stb. Ez az erős kereskedelem-ellenes áramlat egészséges ellenmozgalomnak ad tápot. Már is megindult a kereskedők és iparosok tömörülése a célból, hogy az ipari és kereskedelmi jogos érdekeknek az egész vonalon egyrésztől védelem biztosításuk, másrésztől érvény szereztessek. Ez a szervezkedés azt tekinti hivatásának, hogy a pártkeretek érintése nélkül, a közfigyelmet a gazdasági kérdések felé terelje s egy hatalmas, nagyarányú gazdasági fejlődésnek útját készítse elő. Nem párt ez, de szövetség, amely tömöríti az ország mindazon polgárát, aki Magyarország jövő fejlődésének nagyságát az ipar és kereskedelem felvirágzásában, ezek

jogos és igaz érdekeinek támogatásában találja. A kereskedők és iparosok ily célú tömörülését biztató jelnek tekinthetjük.

A kereskedelmi kamarák és egyéb kereskedelmi érdekképviselők 1908. szeptember hó 5—8 napján Prágában nemzetközi kongresszust tartottak, mely nemzetközi kongresszuson a szegedi kamara is képviselve volt.

Az 1908-ik évben a törvényjavaslatok egész sorozata került az érdekképviselők elé véleményezés céljából. Kamaránk is behatóan foglalkozott ezek mindenikével.

Közlekedésügyünk, habár ma sem felel meg a forgalom igényeinek, de a helyzet javulása feltétlenül megállapítható, a vagonhiány csökkenőben van, a pályaudvarok kibővítése, a kitérők szaporítása, új felvételi épületek emelése folyamatban van. A javulás dacára még mindig megvannak a kifogásolt bajok, úgy a személyszállítás mint a teherállítás terén.

A beruházási hitelből az 1908-ik évben 654 millió koronát fordítottak építkezésre. A közlekedési eszközök 141 mozdonyval, 626 személykocsival és 2899 teherkocsival gyarapodtak.

Kamaránk kerületében a szabadka—gombos—palánkai helyiérdekű vasut s az Ujvidékhez csatlakozó pétervárad — beocsini vonal épült ki az 1908-ik évben. S építés alatt állt a kerületünk közgazdaságára és forgalmára nagy jelentőséggel bíró baja — bátaszéki vonal.

A kamara belétele és működésére átérve, mindenképp előtérbe kell említeni, hogy az összes bevétele 94.189 k. 33 f. volt, melylyel szemben az összes kiadás 72.753 k. 42 f. s így a pénzmaradvány 1908 végén 21.435 k. 91 f. A kamara összes vagyona 144.755 k. 14 f. s a nyugdíjalap vagyona 77.329 k. 10 f. Különböző kereskedelmi és ipari célokra a kamara 10.538 k. 80 fillért fordított. Az iroda tevékenységét illetőleg az iktatóba beérkezett 9 elnöki és 3685 ügydarab s az iroda kiadott 10.470 ügydarabot.

A 25 vállalat, illetve kisipari műhely részére nyújtott, körülbelül 70.000 kor. értékű állami támogatáson kívül a kerület iparosai a katonaság részére lábbeli készítésére is kaptak megbízást, még pedig 12.500 párra 150.000 koronán felüli értékben. Iparfejlesztés szempontjából említést érdemel, hogy Szegeden, Ujvidéken, Szabadkán és Bácsalmáson cipész, illetve szabóipari vándor tanfolyamok tartottak, ezenkívül Szabadkán, Baján, Ujvidéken és Zomborban általános irányú oktatást is nyertek különböző tanfolyamokon az iparosok.

A kamara kerületi érdekeltség kívánalmihoz képest a kamara nem egy közérdekű felterjesztést tett az illető szakminiszterhez, melyek mindannyiszor nemcsak meghallgatottak, de a közérdek jogos kívánsága esetén sikeresen el is intéztettek. A kamara munkaképességéről tesz tanubizonyságot, hogy a kormány sok nagyjelentőségű reformtervezetéről szakvéleményt adott. Így különösen az ipartörvény revízió, az adóreform, az ipari munka vasárnapi szüneteléséről szóló törvény revíziója, a családi otthon védelméről, az új vasuti üzletszabályzat, az alsóbbrendű vasutakról, a végrehajtási törvény novelláris módosításáról szóló törvényjavaslat s az uzsora törvénytervezet tárgyában. A néhány év előtt alapított állami munkás jutalmak közül 5 kitüntetés jutott a kerület azon derék munkásai között kiosztásra, akik 20 évet meghaladó időt töltöttek egy munkaadó szolgálatában s ezek között meggyéknél Verbovszky Simon s zombori szabósegéd 29 és Sztarek Lajos sza-

badkai cipészsegéd 20 évi szolgálat után kapott jutalmat.

A kerület nagyobb városaiban és községeiben rendezett helyi tauonckialításokon kiállításokon kívül Szabadkán általános helyi ipari és Zomborban háziipari kiállítás rendeztetett.

HIREK.

Vasutas árvák napja. A vasutas szövetség ujvidéki kerülete a belügyi valamint kereskedelemügyi miniszterek engedelmével 1909. szeptember hó 30. és október hó 1-én Ujvidék állomás területén a létesítendő vasutas árvaház javára gyűjtést rendez. A gyűjtés országos akcióját lebonyolítani az egyes hölgybizottságok voltak szivesek magukra vállalni. Az országos hölgybizottság védnökségét gróf Batthyány Tivadarné urnó ömeltósága vállalta el. Az ujvidéki hölgybizottság elnöki tisztét pedig Hoffmann Miksáné, Dengl Alajosné és Skuteczky Emilné urasszonyok voltak szivesek elfogadni, — hozzájuk csatlakoznak nemes buzgalommal és lelkesedéssel az ujvidéki vasutasok hölgyei. Az emberbaráti intézmények létesítésénél mindenkor a legnagyobb szerep jutott a nemesen dobogó jótékony női szívnek. Erős a reményünk, hogy vasutas hölgyeink nemeslelkű vállalkozása fényes eredménnyel fog lezáródni s Ujvidék sz. kir. város áldozatkész közönsége nem fog késni filléreivel a vasutas árvák házának felépítését előmozdítani. A hölgybizottság e hó 19-én délután 4 órakor tartotta első érdemleges ülését.

Belratkozott tankötelesek száma.

	1908. szept. 30.	1909. szept. 18.
1. Róm. kath. elemi isk.	785	1245
2. Gör. kel. "	792	794
3. Reform. "	288	284
4. Ág. evang. "	201	204
5. Izr. "	262	205
6. Gör. kath. "	43	54
7. Róm. kath. főgim.	181	255
8. Szerb főgim.	172	244
9. Felső ker. isk.	fiu 13 női tanf. 16	29
10. Polg. fiu isk.	195	200
11. " leány isk.	256	267
12. Szerb felső leány isk.	92	105
13. Tanoncisk.	ipar. 441 ker. 122	ipar. 441 ker. 108
	563	549
	összesen 3855	4432

Ide nincsenek beleszámítva az ovoda kötelesek (3—5 évesek), kiknek száma 700—800, továbbá nincsenek bele számítva a 15 éven felüli tanulók.

Eljegyzés. Schuster Rezső úgnök e hó 18-án jegyet váltott Winterfeld Etel urhölgygyel. Frigykötéséhez nagyszámu barátai és ismerősei a legjobb, legőszintébb üdvkivánatokat fűzik.

Figyelmeztetés szüret előtt. Az új bortörvény értelmében minden szőlőgazda, aki több mint 4 kat. hold szőlővel bír, mustjáról, boráról nyilvántartást vezetni köteles. Eleve figyelmeztetjük ezért t. olvasóinkat, hogy a szükséges nyilvántartó füzetekről vagy könyvekről idejekorán gondoskodjanak, hogy abba mindjárt a szüret befejezte után a készletet bevezessék. Az a szempont, hogy sok szőlőgazda a mustot, illetve a bort rövid időn belül szokta, vagy szeretné eladni, senkit nem mentesít a bornyilvántartás kötelezettsége alól. Amíg a bor a pincében van, annak mennyiségeért és minőségeért a pince tulajdonosa felel s így esetleges vizsgálatnál a szüreti eredményről és történet változásokról felelni tartozik.

Vesztett eb garázdálkodása. Rémes garázdálkodást vitt véghez kedden a reggeli

órákban a Szalajkának nevezett városrészen egy vessett eb, mely nem kevesebb mint tízenegy embert: férfit, nőt, gyermeket, azonkívül számos állatot mart meg, míg végül Dotlies Zsiván golyója leterítette. A megejtett nyomozás szerint a vessett eb kétségtelenül a vidékről került a városba, ami arra indította Jójárt János főkapitányt, hogy az ebzárlat elrendelése mellett, minden a falukról behozott kutyáknak elkobzását és lebunkózását is elrendelte és erről az összes környékbeli községeket értesítette. A megmártak valamennyien szerdán este a budapesti Pasteur intézetbe lettek szállítva.

Uj iskola. Mindenki előtt ismeretesek azok az okok, amelyek a nőkérdést ujabban smét felszínre hozták. Ezek közül mindenestre a kényyszerítés az, amely a legtöbb leány-asszonyt keresetre utalja s nagyon csekély azoknak a száma, akik fényűzési hajlamaik kielégítése végett vállalnak sokszor nehéz és fárasztó munkát. A megélhetés érdekében pedig szaporítani kell mindazokat az eszközöket, amelyek a nőket tisztességes munkára képesítik. Az életviszonyok folyton rosszabbodnak; az élelmi és a ruházati-cikkek szinte napról napra drágulnak, a lakásárak emelkednek: ki csodálkozik ilyen viszonyok között azon, hogy a polgári családok leányait munkára szoktatják, vagy legalább is nevelik? A férjhezmenés valószínűsége kisebb mint azelőtt: ellenben az életigények fokozódtak. E két ellentét között azok az iskolák építik fel a hidat, amelyek a nőket a gyakorlati életpályákra nevelik. Budapest főváros a nyáron egész csomó könyvtiteli és gyorsíró iskolát nyitott saját kezelésben és ezeknek a nagyszerűen kigondolt tanfolyamoknak a mintájára Ujvidéken is megnyílik f. évi október 1-én délutáni kereskedelmi tanfolyam nők részére. A tanfolyam pompás helyiségei (Kossuth Lajos-utca 30. r. k. hitközségi épület I. em.), a berendezés célszerűsége és a mit először kellett volna mondani, a tanfolyam élén álló kitűnő szaktanárok kezeskednek arról, hogy kellő látogatottság mellett ez az iskola egyik hatalmas tényezője lesz egyfelől városunk nagy arányokban fejlődő gazdaságának, másfelől a nőkérdés gyakorlati irányu, célszerű megoldásának.

Ösztöndíj pályázat. Az ifj. báró Rudics József-féle ösztöndíj-alapból az 1909/10. tanévtől kezdve egy ösztöndíj leánytanulóknak és egy ösztöndíj fiutanulóknak kerül adományozás alá. Az ezen alapítványi helyekre vonatkozó „Pályázati hirdetmény“ a városi levéltárban (városháza, I. 22.) a hivatalos órák alatt naponként betekinthező.

ÜVEGBŐL TÁPLÁLT

gyermeknek rózsás és teli arcukká, erősekké és életvidámakká válnak, ha

SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-t adnak nekik.

A Scott-féle Emulsió-ban

1—5

levő tiszta és könnyen emészthető táplálék, gyorsan jótéveszt a táplálkozásnak akármely fogyatkozását.

A SCOTT-féle EMULSIÓ-t nagyon szeretik krémszerű ízéért. Kitűnő bármilyen okból eredő erőhanyaglás és gyengeség ellen.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmeztetni.

Versenyárgyalás katonai szállításra.

A m. kir. szegedi II. honvéd kerületbeli csapatok 1910. évi kenyér és zab szükségletének szállítás utján való biztosítása céljából okt. 4-én Szeged, Arad, 6-án Versec, 11-én Nagybescskerek, 13-án Pancsova, 15-én Lugos, 18-án Orsova, 20-án Oravica, 22-én Szabadka, 25-én Zombor, 27-én Ujvidék és 29-én Baja honvéd állomás parancsnokságánál, mindenkor d. é. 9 órakor nyilvános ajánlati versenyárgyalás fog megtartatni. A szállítási feltételek a nevezett állomásokon elhelyezett honvéd csapatok kezelőtiszti, illetőleg állomás parancsnokságok irodáiban betekintheők.

Uj letelepedés. Kennedi József, városunk szülőtte, aki több évig külföldön tartózkodott, egy amerikai cég megbízásából II. Rákóczi Ferenc ut 33. a. irodát nyitott és egy biztonsági borotváló készüléket hoz a piacra, mely igen elmés szerkezetű s melyet mindenki — külön elismeret nélkül használni tud, anélkül, hogy sérülést ejtene magán. A készülékek különböző árban, csekély részletfizetésekre is, kaphatók.

Ujvidéki Oltár. Ily címen ez év végén érdekes mű fog megjelenni, mely régen érzett hiányt fog pótolni. Benne lesz ez okosan összeállított és szerkesztett kötetben Ujvidék összes lakóinak, ügyvédeknek, orvosainak, állami és magánhivatalnokainak, egyesületeinek állami és városi hatóságainak, a helyőrségek tisztikarának, az utcáknak, ingatlan tulajdonosoknak stb. névjegyzéke. Természetesen minden lakosnak saját jól felfogott érdeke, hogy a címjegyzékben bennfoglaltassék; azért a maga érdekében cselekszik, ha címét egy levelezőlapon az Ujvidéki Címár szerkesztőségével (Ferenc József-tér 3.) közli.

Fernbach Péter adománya. Az aradi Kossuth Lajos-szobor leleplezési ünnepélye alkalmával Fernbach Péter zombori képviselő 1000 koronát adományozott az aradi vértanúk kivégzési helyének megváltására.

Felelős szerkesztő: Pap Sándor.
Laptulajdonos: Balla Árpád.
Igazgató: Zanbauer Ágoston.

17008 sz. 1909. tkv.

Visszarverési hirdetés.

A titeli kir. járásbíró mint telékkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete budapesti bejegyzett cég végrehajtatónak Illics János (nős Apics Szokával) szablyai lakós végrehajtást szenvedett elleni 1600 korona (800 forint) tőke és járulékaik iránt folytatott végrehajtási ügyében az ujvidéki királyi törvényszék és a titeli kir. járásbíró mint telékkönyvi hatóság területén, miután az árverési vevő a feltételeknek eleget nem tett, a szablyai 1591. számú telékkönyvi betétben Illics János (nős Apics Szokával) nevén felvett A. I. 1—2. sorszám 8871. 8872. helyrajzi számú 2 hold 668 négyszögöl szántó a Livade dülöben, 502 négyszögöl szántó a Livade dülöben 1228 korona 84 fill., keresz 1 sorszám 3858 helyrajzi számú 1 hold 113 négyszögöl szántó a Sevár dülöben 481 kor. 60 fillér, — keresz 2. sorszám 4645 helyrajzi számú 1 hold 93 négyszögöl szántó a Sevár dülöben 476 kor. 8 fillér, — keresz 3. sorszám 5352 helyrajzi szám alatti 757 négyszögöl szántó a Vinográdi dülöben 212 korona 86 fillér, keresz 4. sorszám 5760 helyrajzi számú 1 hold 114 négyszögöl szántó a Csicsovo dülöben 476 korona 36 fillér, keresz 5. sorszám 6431 helyrajzi számú 1218 négyszögöl szántó a Sztari kukuruzi dülöben 342 korna 50 fillér, keresz 6. sorszám 7418 helyrajzi számú 1 hold 53 négyszögöl szántó a Martince dülöben 459 korona 20 fillér, keresz 7. sorszám 7568 helyrajzi számú 970 négyszögöl szántó a Martince dülöben 272 korona 76 fillér becsáron nyilvános árverés utján el fog adatni késedelmes árverési vevő Vig Vilmos ujvidéki lakós veszélyére és költségére és pedig az ujvidéki Takarékpénztár

és az ujvidéki Népbank mint szövetkezet kérelmére 1909. évi október hó 16-ik napjának d. u. 3 órája Szablya község házához kitétik oly hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapon a becsáron alul is el fog adatni.

1. Az árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben vagy ovadékképes értékpapirokban letenni. A bánatpénzül letett értékpapirokat tartozik a vevő az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt az ingatlan becsárának 10%-át tevő készpénzzel kicserélni, minek elmulasztása a 7-ik pont jogkövetkezményét vonja maga után. A bánatpénz lefizetésének kötelezettsége alól azonban a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete, ha az árverezők sorába akar lépni (az 1887. XXVI. t.-c. illetőleg az osztrák magyar bank jelzalog hitelosztálya alapszabályainak ezen törvényben becikkelyezett 11. §-ának f. pontja értelmében) felmentetik.

2. A vételi bizonyítvány csak a jogerőre emelkedett árverés foganatosításától számított 15 nap elteltével fog kiadatni.

3. A vevő köteles a vételárát következő módon kiegyenlíteni a) Az árverés jogerejétől számított 30 nap alatt, a bírói árfeosztást (sorrendi tárgyalást) be nem várva, köteles a vételár 1/3-adát közvetlenül a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete (Budapest Géza-utca 2. szám) lefizetni, esetleg ugyanakkor az intézet kölcsönének megtartása és átvállalása iránt megegyezni. Ily megegyezés esetén a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete által kiállítandó nyilatkozattal igazolja a vevő a telekkönyvi hatóságánál, hogy az intézeti kölcsönnek nem csak részlet hátralékait és járulékait kifizette, hanem magát a kölcsöntőke hátralékát is folytatolagos törlesztésre az intézet szabályai értelmében elvállalta az intézet által kiállítandó nyilatkozat alapján az abban kitüntetett összeg a vevő javára vételár tartozásának törlesztésére beszámíttatik.

b) A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete kölcsönének átvállalása esetén tartozik a vevő az árverés jogerőre emelkedésétől számított hat hónap alatt a vételárnak és az 5%-os kamatainak a bánatpénzzel és az intézeti számla összegével ki nem egyenlített hátralékát a telekkönyvi hatóságnál (az illetékes adóhivatalnál) lefizetni.

Kelt Titelen, 1909. augusztus 23. napján. A kir. járásbíró mint telékkönyvi hatóságnál eladó helyett:

Dr. Petrovits,
kir. jbiró.

Jó állapotban levő különböző nagyságu használt

hordók

jutányos árban eladók.

Adamovich Sándor-nál

5—3

UJVIDÉK.

Matkovits

szobafestő

és mázólo

Rókus

KOSSUTH LAJOS-UTCA 45.
ÖRMÉNYTEMPLOMHÁZ.

Bérbeadási hirdetés.

Alulírott tömeggondnok ezennel közhírré teszem, hogy f. évi szeptember hó 26-án d. e. 2 órakor a helyszínen, azaz a Jankovics Illés-féle bácsföldvári szálláson fogom ezt a 77 1564/1600 hold = 56 1564/2200 láncc kiterjedésű szállást a folyó gazdasági évre nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbeadni.

Árverezni óhajtok tartoznak 1000 korona bánatpénzt letenni, a bérlő pedig azonnal birtokba lép és 8 nap alatt tartozik a haszonbér hátralékot készpénzben kiegyenlíteni.

Kelt Ujvidéken, 1909. szept. hó 20-án.

Dr. Adamovich István,
ügyvéd mint vb. Jankovics Illés
csódtömeggondnoka.

Eladó ház.

Az Uszpenszka-utcában levő 12. számú, kényelmes beosztása ház szabad kézből eladó. Bővebb felvilágosítást szerezhetni a háiban. 1—5

50 korona napi kereset.

Egy könnyen eladható használati cikk terjesztéséhez **ügynökök** kerestetnek.

Miután előlegek nem adatnak és mintáért óvadék kéretik, úgy csak oly egyének jelentkezzenek, akik tényleg és tisztességesen dolgozni szándékoznak.

Kennedi Rákóczi Ferenc-ut 33.

1147. és 1276. szám.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c 102. illetőleg az 1908. évi XLI. t.-c. 19. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a Wiener cs. kir. kereskedelmi bíróság és a budapesti VI. ker. járásbírósnak 1909. évi Cd. V. 606/9—2 és Sp. VII. 530/3. Sp. VII. 530/4. számú végzése következtében dr. Schaffer Sigmund bpesti ügyvéd által képviselt *Maschinen und Motorenfabrik Jug & Pleva & Co.* 5903 k. 76 fill. s jár. erejéig 1909. évi március hó 31-én és augusztus hó 23-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján le és felül foglalt és 850 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m.: 2 drb. ló, egy kocsis és 6 drb. félig hizott sertés nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a titeli kir. járásbírósnak 1909. V. 273/7. és 645/2. számú végzése folytán 5903 k. 76 f. tőkekövetelés, ennek 1909. febr. hó 19. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 235 k. 58 f. bíróság már megállapított költségek erejéig *Mandics László házájánál és szalmánál Kátyon* leendő megtartására 1909. évi október hó 1-5 napjának délelőtti 9 órája határidőül kitézik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Titelen, 1909. szeptember hó 19-én.

Rex, kir. jb. végrehajtó

Kosztos leány

felvétetik egy distinguált háznál, hol perfekt magyarul és németül folyik a társalgás, valamint zongora is van.

Közelebbit özv. Lohr Antalnénál Zrinji Jloná utca 27. szám alatti saját házában Ujvidéken. 3—3

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, bór- és dús lithion-tartalmu ásványvíz.

Kiváló vegyi összetétele következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok esetében, valamint cukorbetegségeknek, csúszos bántalmaknál; továbbá a légző- és emésztőszervek hurutos bajainak gyógyítására

Igazgatóság: Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 22. Kútkezelőség: EPERJES.

Ujvidéken kapható minden fűszerkereskedésben.